

FUTBOL CENNETİ ve YENİ GELİR VERGİSİ KANUN TASARISINDAKİ YERİ

FOOTBALL HAVENS AND THEIR EXISTENCE
IN THE INCOME TAX BILL

Mehmet CİVAKLI*

Abdulkadir ÇALIŞ**

ÖZ

Toplum olarak futbola olan düşkünlüğümüz, dünyada konuyla az çok ilgisi olan herkesçe bilinmektedir. Öyle ki bu ilgi, ekonomi ve vergi dahil pek çok alanı önemli boyutta etkiler hale gelmiş, adeta yaşamımızın önemli bir parçası olmuştur. Bu bağlamda gerek bu faaliyetlerin ilgili tüm sektörlerle birlikte ekonomiyi önemli boyutta etkilemesi gerek futbolun ülkelerin tanıtılması açısından ciddi bir pazar haline gelmesi, devletlerin bu konu üzerine günden güne daha fazla eğilmelerine neden olmuştur. Ülkemizde de bu doğrultuda 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 72. maddesiyle yapılan bir düzenleme mevcuttur. Söz konusu düzenleme sporcuların elde ettiği ücret ve ücret sayılan ödemelerin vergilendirilmesinde sporcular için ciddi bir vergi avantajı sağlamaktadır. Madde hükmü bu yönüyle sadece vergi boyutuyla sınırlı kalmayıp

ABSTRACT

Our addiction to football is known well all around the world by those who are more or less interested in this area. The interest is so high that it affects many subjects, including economy and taxes, and therefore the football game has become a very significant part of our lives. In this respect, states have begun to be more interested in this area day by day due to its positive impacts on different sectors of national economies and due to its very importance for the presentation of a country. Not surprisingly, there is also a provision in our tax legislation in parallel with this interest, which is Temporary Article 72 of Income Tax Law, no. 193. The said provision provides certain advantages for football players in the taxation of wages and quasi-wages derived by them. The impact of this regulation is not limited with a sole tax incentive, indeed it

* Vergi Müfettiş Yardımcısı

** Vergi Müfettiş Yardımcısı

sporda elde edilen başarı, ülkemizin tanıtımı ve reklam gibi pek çok alanda da belirgin etkilere neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ücret, Spor Faaliyetleri, Futbol Cenneti, Vergi Avantajı

has more positive effects on many aspects such as the promotion and advertising of our country.

Keywords: Wage, sports activities, football havens

1- GİRİŞ

04.06.2008 tarihinde Gelir Vergisi Kanunu'na eklenerek yürürlüğe giren Geçici 72. maddeyle sporcuların ücret ve ücret sayılan ödemeler suretiyle elde ettikleri kazançlarına vergi avantajı sağlanmıştır. Söz konusu madde hükmü, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu yürürlükten kalkmadığı takdirde 31.12.2017 tarihine kadar yürürlükte kalacaktır. Yabancı sporcular, kendilerine tanınan bu vergi avantajını da dikkate alarak Avrupa kulüplerinde boy göstermektense özellikle de verimlerinin ve ücretlerinin düştüğü kariyerlerinin sonlarına doğru ülkemizi tercih etmektedirler. Takdir edilecektir ki Avrupa'da uygulanan çok yüksek vergi oranlarından kaçınmak eğilimindedirler.

Yabancı yıldızları ülkemize çekmek, spor dallarımızı dünyaya açarak dünya yıldızlarının tecrübe ve yeteneklerinden istifade etmek, ülkemizi bu yolla tanıtmak gibi pek çok neden sağlanan bu vergi avantajının gerekçesi olabilir. Ancak bu noktada üzerinde durulması gereken konu, vergi avantajı yolu ile amaçlanan faydaların elde edilip edilmediğidir. Zira devlet bu yolla oldukça büyük tutarlarda verginin tahsilinden vazgeçmektedir ve ulaşılmak istenen hedeflerin ne ölçüde gerçekleştiğinin tespit edilmesi yerinde olacaktır. Kaldı ki yeni gelir vergisi kanunu tasarısında sporculara yönelik böyle bir avantaja yer verilmemiştir. Çalışmamızda söz konusu vergi indiriminden bugüne kadar elde edilen faydalar ve vazgeçilen vergi birlikte değerlendirilerek yeni kanunda benzer bir vergi avantajına yer verilmesinin ne ölçüde gerekli olduğuna ulaşmaya çalışacağız.

2- SPORCULARIN VERGİLENDİRİLMESİ ve GEÇİCİ 72. MADDENİN AVANTAJI

Bilindiği üzere ülkemizde faaliyet gösteren sporcuların kazançları Gelir Vergisi Kanunu'nun 61. maddesi uyarınca ücrettir. Madde hükmünde sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatlerin de ücret sayılacağı belirtilerek akıllardaki soru işaretleri kanun lafzında giderilmiştir. Bilinen artan oranlı vergileme sistemine istisna arz eder özelliği olan, vergileme anlamında birtakım faydaları gözettiliği düşünülen Geçici 72. madde Gelir Vergisi Kanununa eklenerek sporculara çok önemli bir vergi indirimi sağlanmıştır. Söz konusu madde hükmü şu şekildedir:

“Geçici Madde 72 - (Ek madde: 04/06/2008 - 5766 S.K./8.mad)

(1) 31/12/2017 tarihine kadar sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden aşağıdaki oranlarda gelir vergisi tevkifatı yapılır.

a) Lig usulüne tabi spor dallarında;

1) En üst ligdekiler için % 15,

2) En üst altı ligdekiler için % 10,

3) Diğer liglerdeki için % 5,

b) Lig usulüne tabi olmayan spor dallarındaki sporculara yapılan ödemeler ile milli sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden % 5.

(2) Bu ödemeler üzerinden 94 üncü madde kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu gelirler için yıllık beyanname verilmaz, diğer gelirler dolayısıyla beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan ücret ve ücret sayılan ödemelerin vergilendirilmesinde 31/12/2007 tarihinde yürürlükte olan hükümler uygulanır.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

Kanun lafzında görüldüğü üzere Gelir Vergisi Kanunu’nun 103. maddesi uyarınca ücretler için uygulanan dilimli tarife devre dışı bırakılmış, bunun yerine sadece ligler bazında vergi oranlarının ayrıştırılmasına gidilmiştir. Bu durum normal koşullarda %35 üzerinden vergilendirilecek bir profesyonel sporcunun sadece %15 vergi oranına tabi tutulması anlamına gelmektedir. Üstelik daha alt liglerde mücadele eden oyuncular, lig usulüne tabi olmayan spor dallarındaki sporcular ile uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında kendilerine ödeme yapılan milli sporcular için bu oran %5 olmaktadır. Bu durumda tabiidir ki Avrupa’nın gözde kulüplerinde aldıkları ücretten pek bir eksilme olmadan, hatta bazen daha fazlasını elde ederek liglerimize transfer olabilmektedirler.

3- SPORCULARIN VERGİLENDİRİLMESİNDE TÜRKİYE ve İNGİLTERE VERGİ SİSTEMİNİN KİYASLANMASI

Yukarıda yaptığımız açıklamalardan sonra akıllara şu soruların gelmesi muhtemeldir: Sporcular, örneğin futbolcular Türkiye yerine Avrupa veya Amerika kıtasında faaliyet gösteren liglerde mücadele ediyor olsalardı ne kadar vergi ödeyeceklerdi? Ödenecek vergiler Türkiye ve diğer ülkelerle kıyaslandığında tutar olarak ciddi bir vergileme avantajı ortaya çıkmakta mıdır? Öncelikle Aradaki farkın anlaşılmasına katkıda bulunmak üzere söz konusu oranların Avrupa ve Amerika kıtalarında şu şekilde olduğunu söyleyebiliriz:¹

Ülke	Vergi Oranı (%)	Ülke	Vergi Oranı (%)
İspanya	52	İngiltere	45
Fransa	49	Arjantin	35
Almanya	47,48	Brezilya	27
İtalya	46		

Yukarıda yer verdiğimiz oranlar çerçevesinde konuyu örneklendirmenin faydalı olacağını düşünüyoruz. Bu düşünceyle aşağıda aktarılan örnekle konu somutlaştırılmaya çalışılacaktır. (Damga vergisi ihmal edilmiştir)

Örnek: İngiltere’de forma giyen futbolcu (V) yıllık brüt 3.000.000 pound ücret elde etmektedir. Futbolcu (V)’nin aynı geliri Türkiye’de elde etmesi ile İngiltere’de elde etmesi durumunda ödeyeceği gelir vergisi farkı ne kadardır? Başka bir deyişle Türkiye’ye transfer olması halinde yıllık ne kadar vergi indirimi elde edecektir?

Öncelikle sorunun çözümüne ışık tutmak üzere İngiltere’de 2015 yılı gelirleri için düzenlenen vergi tarifesinde %20, %40 ve %45 şeklinde üç farklı oran uygulandığı, yıllık 10.600 pounda kadar olan kazançtan vergi alınmadığı, ancak geliri 121.000 pound ve üstü olanların bu avantajdan yararlanmadığı bilgilerine yer vermek faydalı olacaktır.²

¹ <https://www.vergiportali.com/KoseYazilari.aspx?Type=YaziDetay&id=1173>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015

² <http://www.gov.uk>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015

İngiltere’de uygulanan vergi dilimleri ise şu şekildedir:

Vergi Dilimi	Vergi Oranı (%)
0-31.785	20
31.786- 150.000	40
150.000 üzeri	45

(İngiltere’deki vergi dilimi özünde birtakım ayrıntıları da barındırmakla beraber futbolcu V’nin gelirinin 150.000 pound üzeri olduğunun net olarak bilindiği göz önünde bulundurularak tablo sadeleştirilmiştir)

Bu durumda futbolcu (V)’nin elde ettiği net ücreti şu şekilde hesaplanacaktır:

$$31.785 \times \%20 = 6.357$$

$$(150.000 - 31.785) \times \%40 = 47.286$$

$$(3.000.000 - 150.000) \times \%45 = 1.282.500$$

$$6.357 + 47.286 + 1.282.500 = 1.336.143 \text{ pound}$$

1 İngiliz sterlini = 4.6109 Türk Lirası olduğu göz önünde bulundurulursa futbolcu (V)’nin ödeyeceği gelir vergisi $1.336.143 \times 4.6109 = 6.160.821,76$ Türk Lirası olacaktır. Bu durumda, $13.832.700 (3.000.000 \times 4.6109=)$ Türk Lirası karşılığı brüt geliri olan futbolcu (V)’nin eline geçen net ücret $13.832.700 - 6.160.821,76 = 7.671.878,24$ Türk Lirası olacaktır.

Peki futbolcu (V) aynı sezonu Türkiye’de geçirmiş olsaydı ne kadar vergi ödeyecekti? Futbolcu (V)’nin Türkiye’de elde edeceği net ücreti ise şu şekilde bulunacaktır: (V)’nin Türkiye’de en üst düzey lig olan Süper Lig’de oynayacağı varsayımı ile)

Ülkemizde 2015 takvim yılı için uygulanan gelir vergisi tarifi şu şekildedir:³

12.000 TL’ye kadar	15%
29.000 TL’nin 12.000 TL’si için 1.800 TL, fazlası	20%
66.000 TL’nin 29.000 TL’si için 5.200 TL (ücret gelirlerinde 106.000 TL’nin 29.000 TL’si için 5.200 TL), fazlası	27%
66.000 TL’den fazlasının 66.000 TL’si için 15.190 TL (ücret gelirlerinde 106.000 TL’den fazlasının 106.000 TL’si için 25.990 TL), fazlası	35%

Buna göre,

Futbolcu (V)’nin brüt ücreti = 13.832.700 Türk Lirası

Ödenecek gelir vergisi = $13.832.700 \times \%15 = 2.074.905$ Türk Lirası

Net ücret = $(13.832.700 - 2.074.905) = 11.757.795$ Türk Lirası olacaktır.

Örneğimizdeki kıyaslamadan da görüleceği üzere, futbolcu (V)’nin aynı brüt ücreti İngiltere veya Türkiye’de elde etmesi arasında $11.757.795 - 7.671.878,24 = 4.085.916,76$ Türk Lirası kadar fark meydana gelmektedir. Bu tutar, futbolcu (V)’nin Türkiye’yi tercih ederek faydalanacağı vergi avantajını göstermektedir. Böylesine büyük tutarların da hem oyuncular hem devlet nezdinde çok önemli

³ <http://www.ivdb.gov.tr/pratik/oranlar/ondokuz.htm>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015

olduğu kuşkusuzdur. Bundan dolayıdır ki sporcular, özellikle de profesyonel futbolcular liglerimizi tercih etmektedir ve sıklıkla da net ücretlerinin azaldığı kariyerlerinin son dönemlerinde kazançlarını koruyabilmek adına ülkemize yerleşmektedirler.

4- YENİ GELİR VERGİSİ KANUNU TASARISINDA KONUNUN DÜZENLENİŞİ

Yürürlüğe konulması düşünülen yeni gelir vergisine ilişkin kanun tasarısında sporculara yönelik ciddi bir vergi avantajı ve devlet açısından da aynı önemde vazgeçilen vergi gelirine neden olan bu duruma son verildiği görülmektedir. Sporcu ücretlerinin vergilemesi değiştirilmektedir. İlke olarak sporcuların vergilemesinde var olan, tutarına bakılmaksızın beyanname verilmemesine ilişkin ayrıcalık kaldırılmakta, amatör sporcuların desteklenmesi amacıyla söz konusu oyuncuların ücretleri üzerindeki gelir vergisi yükü azaltılmaktadır.⁴ Nitekim Maliye Bakanlığının hazırladığı basın bildirisinde, gelir ve kazançlar üzerinden alınan vergilerde ülkemizin ekonomik kapasitesinin çok altında bir vergi yüküne sahip olduğu vurgulanmıştır.⁵

Yeni düzenleme ile birlikte sporcuların ücretleri diğer ücret geliri elde edenlerden farksız bir hale gelmekte, diğer bir deyişle sporcular uygulanan dilimli vergi tarifesi ne ise ona tabi olmaktadır. Yine tasarıda gerçek kişilerin vergi tarifesinde ve kurumların vergi oranında bir değişiklik yapılmayacağına yer verilmiştir. Bu durumda akıllarda yer eden “sporcuların ücretlerine farklı bir vergi tarifesi uygulanıp uygulanmayacağı” gibi bir soru da kısmen yanıtlanmış olmaktadır. Ancak kuşkusuz kanun yürürlüğe girdikten sonra bu konu da tam olarak netlik kazanacaktır.

Yukarıda yaptığımız açıklamalar ve konuyu somutlaştırabilmek adına yer verdiğimiz örnekten sonra görülecektir ki ülkemizle Avrupa ülkeleri arasında sporcuların vergilendirilmesi konusunda çok bariz bir vergileme farkı, başka bir deyişle Türkiye’de faaliyet gösteren sporcular için oldukça önemli vergi avantajı ortaya çıkmaktadır. Bu durum sağlanan vergi avantajının gerekli olup olmadığı, sporda elde edilen ülke başarısına ve ülke tanıtımına katkı sağlayıp sağlamadığı gibi çeşitli soruları da gündeme getirmektedir. Zira sporcuların, özellikle de profesyonel futbolcuların oldukça yüksek ücretler içeren sözleşmelere imza atarak ülkemize transfer oldukları malumdur. Bu durumda sağlanan vergi avantajının maddi olmayan yönlerini de tartışarak söz konusu avantajın fırsat maliyetinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Yasalaşma sürecinde konunun bu anlamda etraflıca değerlendirilmesi kanaatimizce yerinde bir tutum olacaktır.

5- SONUÇ

Sporun ve sporcuların devlet tarafından desteklenmesi, sporcuların da ekonomik ve vergisel yönden kendilerini güvende hissetmesi sporun gelişimi açısından oldukça önemlidir. Özellikle de profesyonel sporcular söz konusu olduğunda yıllık ücretlerinin milyonlarla ifade edildiği düşünülürse konunun vergisel boyutu daha net ortaya çıkmaktadır. Ancak sporun gelişebilmesi adına tahsil edilecek vergilerin neredeyse tamamından vazgeçilmesi hem vergi gelirleri hem vergi adaleti açısından sakıncalar doğurabilmektedir. Kaldı ki spor faaliyetleri üzerindeki vergi yükünün kaldırılmasının ülke sporuna gerçekten katkı yapıp yapmadığı da tartışma konusudur.

⁴ https://www.vergiportali.com/Content.aspx?Type=AgendaD&Id=3853#_Toc359289351, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015

⁵ <http://www.maliye.gov.tr/Lists/HaberlerListesi/Attachments/95/Yeni%20Gelir%20Vergisi%20Kanunu%20Tasar%C4%B1s%C4%B1%20Konu%C5%9Fma%20Metni.pdf>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015

Ülkemizde sporcuların vergilendirilme esasları ve diğer ülkelere nazaran elde ettikleri vergisel avantajlar hakkında makalemizde açıklamalar yapmaya çalıştık. Yeni gelir vergisi kanun tasarısında konunun düzenlenişi hakkında aktarımda bulunduk. Düzenleme düşünüldüğü şekilde yürürlüğe konulursa sporcu ücretlerinin vergilendirilmesinin normal ücretlerden hiçbir farkının kalmayacağını yukarıda açıklamaya çalıştık. Ancak henüz Kanun'un yürürlüğe konulmaması nedeniyle konunun planlanan şekilde yeni kanunda yer alıp almayacağı belirsizliği de devam etmektedir. Tasarının yasalaşmasından sonra uygulamanın vergi ve spor konularındaki etkisini gözlemleyerek yorum yapmanın daha mümkün hale geleceği de kuşkusuzdur.

KAYNAKÇA

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015
- <http://www.gep.gov.tr/tmp/GVK%20Tasar%C4%B1/GVK-TASARI.pdf>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015
- <http://www.gov.uk>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015
- <http://www.ivdb.gov.tr/pratik/oranlar/ondokuz.htm>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015
- <http://www.maliye.gov.tr/Lists/HaberlerListesi/Attachments/95/Yeni%20Gelir%20Vergisi%20Kanunu%20Tasar%C4%B1s%C4%B1%20Konu%C5%9Fma%20Metni.pdf>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015
- <http://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/ersan/006/>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015
- <http://www.tcmb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015
- https://www.vergiportali.com/Content.aspx?Type=AgendaD&Id=3853#_Toc359289351, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015
- <https://www.vergiportali.com/KoseYazilari.aspx?Type=YaziDetay&id=1173>, Erişim Tarihi: 05 Ekim 2015